

Réti-jubileum, Tokodyval

A cimszerep nemzetközi rangú kiválósága, Tokody Ilona „asszisztált” kedden este a Szegedi Nemzeti Színházban Réti Csaba jutalomjátékához. Hogy „asszisztált”, csak így, idézőjelesen értendő persze, hiszen közel múltban a budapesti Operában Plácido Domingónak is egyenrangú partnere volt — a mostani vendégszereplésének különossége, hogy Szegedről indult (Berdál Valéria növendékéként), s most lépett föl először a város szép színházában. Aidája igazi, saját szerepkörébe illő, világlapok áradoztak már róla: extra minőséget hozott egy olyan előadásba, aminek végső soron Réti Csaba volt az ünnepeltje. A szegedi színház friss jubilánsának (huszonöt éve itt a pályán) ugyanis jobban illett volna valami lírai, testhezállók föladat (Mozart vagy mondjuk a Szerelmi bájtal, ami egyébként a repertoáron van) — Radameséről már korábban leírtuk, voltaképpen kényszermegoldás, nem ő igazodik a hősi szerephez,

Somogyi Károlyné felvétele

hanem azt formálja saját képességének szellemében. Mindettől azért szép, lélekmenetelő estét szerzett a színház az operabarátoknak: folytatódott egy sorozat,

ami Gyimesi Kálmán jubileumával kezdődött, s remélhetően ezt a figyelmes szövegét meg is tartja a színház. Képünkön Réti—Radames az Aidában.

Kulisszanyitogató

Regionális hullámhosszon

Szeged és a régió legfiatalabb tömegtájékoztatói eszköze a rádió. Gyönyörű épület, színvonalas műszaki berendezés, sokat akaró, fiatal, lelkes csapat. És számtalan nehézség. Ezekről beszélggettünk a stúdió vezetőjével, Várkonyi Balázzsal.

— Korábban említette, hogy várat szeret építeni, de csak olyan kövekből, amiket nem más hord az építési területre. Nos, a vár elkészült, és Várkonyi Balázs lett a kapitánya. Mit szeret jobban: építeni vagy kapitánykodni?

— Építeni. Azért, mert akkor még megfoghatóbbak a hibák és az erények. Most, a folyamatos és feszült tempójú munka közben viszont olykor nem láthatók meg az értékes vagy értéktelen elemek. Erényünknek tartom, hogy próbálunk őszinték lenni. Elég gyorsak és elég pontosak vagyunk, de az elképzelhetetlen számomra, hogy ne lehessen tovább lépni. A stúdió munkáját értékelve mindenképpen hangsúlyozni kell, hogy körülöttünk mindegyik tömegtájékoztatói eszköz föl tud mutatni néhány öreg rókát, nálunk viszont mindenki fiatal. Ráadásul a többség úgy tanulta a munkát, hogy közben a várost is meg kellett ismernie.

— Hallottam olyan bírálatot, hogy belterjes a szegedi rádió. Más azt mondta, miért volt szükség még egy územre lapra?

— Ezekkel a bírálatokkal nem tudok mit kezdeni. Csak néhány műsort említek, amelyekkel országos megbecsültséget vívtunk ki: Németh Lászlóról készült műsorunk, bányásznapj összeállítás, a kábítószér-problémáról összeállított dokumentumműsor, az Országgyűlés mindenkinél gyorsabb és átfogóbb földolgozása, Ribár János lelkéssel készült riportázs, kemény és progresszív összeállítás a nyilvános-

ság működéséről. A belterjességhez annyit: reggeli szolgáltató műsorunk nem is lehet más, hisz a tótkomlósi nem érdekli, hogy mi történt Szarvason, de nekünk három megyét kell ellátnunk friss, kezelhető hírekkel.

— Ugyanakkor nem is érődik eléggé az általános szintre emelés igénye ezekben a reggeli műsorokban.

— Ez valóban probléma. Azt még nem tudjuk megcsinálni, hogy egy domaszéki tanya gazda életét úgy mutassuk be, hogy azt publicisztikusan feltöltve valami általános kimondására is vállalkozzunk. Általában leragadunk ott, hogy milyen a világ. Az értelmezést, a rendszerezést átengedjük másoknak. Mentségünk, hogy ebben a világban nagyon nehéz igazodást találni.

— Ha nem is hangosan, de többször kifejtett terv volt az egyetemek szellemének bevonása a stúdió mindennapjaiba. Hogyan valósult ez meg?

— Volt néhány jó összeállításunk, melyeket egyetemi kutatókra alapoztunk. Augusztus 20-át, a Függetlenség Front megalakulásának évfordulóját egyetemiekkel ünnepeltük. Igyekeztünk a helyi természettudományos eredményeket a lehető legfrissebben bemutatni. Ez

utóbbi területen rendre „elsőközlők” vagyunk.

— Az viszont szerencsétlenség, hogy a helyi irodalmi, művészeti teljesítmények nagyon kevés visszhangot kaptak.

— Mivel kevés az eligazodni képes és az eligazodáshoz bátor ember. Sok embernek odatartottuk a mikrofont, aki még oda se böffen-tet. Mostanában tartanak az emberek a mikrofontól. Sokszor úgy jártunk, hogy minket beavattak, de mi nem avathattuk be a hallgatót. A legkényesebb irodalmi-művészeti kérdések megválaszolására egyszerűen nincs jelemtető. A mi stábunk arra elegendő csupán, hogy a part menti vízből mintákat vegyen. Akinek napi információk után kell lohólnia, nem képes szociológusi igénytel tudósítani a folyamatokról.

— Mik a stúdió tervei?

— A műsoridő változatlan lesz, így a tartalmi igényesség és a formai megújulás kerül az előtérbe. Föl kell készelnünk arra, hogy egyre kényesebb belpolitikai kérdésekkel fogunk találkozni. Ezek megválaszolásában remélhetőleg az általánosság publicisztikai szintjére is el fogunk jutni.

Blusztus Imre

Gregor elment

Hátha egyszer hiányzik Szeged!

Jaj annak a városnak, amelyik isten áldotta tehetséget őriz. Őrizheti reggel, őrizheti éjjel, mégis rettenie kell. Hátha elcsalják mások! Hátha megsértődik, és ránk vágja az ajtót! Mennyivel egyszerűbb annak, amelyiknek senki tehetése nem nyomja a lelkét! Igaz, szürke marad benne a szürke, de gondja semmi. Élheti világát, és mivel mindig szürke volt, akkor se hánytorgatják föl neki, ha fesztivált rendeznek benne a szürkéségek.

Gregor József most 48 éves, és életének felét városunkban töltötte. Vaszy Viktor hívta ide tétleg is, nemcsak színháza jó híre vonzotta. Mostantól nem a Szegedi Nemzeti Színház, hanem a győri Kisfaludy Színház tagja. Megsértődött, és ránk vágta az ajtót?

Mindenki tudja, ha ő színpadra áll, körülötte történik minden. Azt is sejtetik mindenki, aki ennyire művésze hangjának és mesteriségének, átlátszó annak a lelke, mint a tisztára törült pohár, és legalább annyira törekeny. Amit mással sorozatban, szinte állampolgári jogon lehet megtenni, attól ő képes huszonnégy év után egyszerre összetörni. Elin-dul, mint a malomkő, rö-pül, rö-pül, ki tudja, hol áll meg. És annak is jaj, aki elindította.

Mi történhetett evvel a pohár lelkű emberrel? Asztalán hét évről visszamenő-en egymásra hajtogatott zsebnaptárak vannak. Előjegyzései és megtörtént munkái vannak benne. Így beszél:

— Évek óta jeleztem, olyanok történnek a színházban, amikkel nem azonosulhatok. Lehet, hogy nem volt igazam, lehet, hogy elragadtak az indulataim, de az biztos, rosszat egyszer se akartam. Többször volt már úgy, hogy elmegyek, vagy nyugdíjba kérem magamat, de mindig megoldódott kö-zöttünk a vélt vagy valódi ellentét. Volt olyan nyolc évünk, amikor tető se volt a fejünk fölött, a mozbán játszottunk. Hívott az Operaház akkor is, hívtak külföldre is, de erkölcsstelen-nek tartottam volna akkor elmenni, amikor legszorul-tabb helyzetben volt a tár-

sulat. Pál Tamáshoz baráti szálak fűttek akkor is, az-óta is, noha szinte rendszeren, majdnem-majdnem öltre menően veszekedtünk. Tamás tehetségét el kell ismernem, akkor is, ha gondolataink nem mindig estek egybe. Megkérdezett a város annak idején, mit szólnék Oberfrank Gézához? Mit szólhatnék? A legmeszebbbenmögig támogatom! Képzett, jól fölkészült, jó muzsikuss, ilyen előrelátó emberre van szüksége a színháznak.

*

Megcsörren a telefon, a Stúdió keresi a televíziótól. Van egy szusszanásnyi időm belegondolni. Innen fújna mégis a szél? A képzett, fölkészült és előrelátó muzsikustól? Ennyire igaz lenne, hogy két nagy tehetség leginkább egymást nem tudja elviselni? Visszajön, és folytatja:

— Ha ki lehetne ezt a várost szörnyű tespedéséből mozdítani, bizony isten nem mennék el.

— Állj meg, Jóska! Azt is mondják, és ha mondják, kötelességünk a szemembe mondani, hogy újabb nőd van, azért mész el.

— Nem csodálkozom, hogy ezt mondják, mert aki nem képes szembenézni önmagával, titkos szálakban keresi a melegséget. Ha egyetlen szó igaz lenne belőle, akkor nem úgy mennék el, hogy itt maradjak! A lakásom is itt marad, és ezután is ide járok haza, sőt a színházban is föllepek. Most januárban is, kétszer is. Kikötöttem, persze, föllépti díjat nem fogadok el, átutaltatom a petőfitelepi szociális otthon javára. Nem értitek? Sehol nem éreztem jól tartósan magamat, csak Szegeden. Akárhol beszélgettünk, mindenkinek mondtam, én nem pesti énekes vagyok, hanem szegedi. Elő-

vettem a kis naptáramat, látjátok, mindegyiknek az elején van egy kicsike térkép. Megmutattam, itt van Budapest, és tőle kétszáz kilométerre, itt van Szeged. Benne élek, és itt dolgozom én. Kinyitottam most egy ajtót, kimegyek rajta, de ugyanazon az ajtón vissza is akarok jönni. Remélem, a város nem csapja be utánam.

Kerülgetjük, mint macska a forró kását. Mondd meg végül, mi történt?

— Nem hiszem, hogy magyar színházban magyar énekessel ilyen megcsináltak

már. November 28-án meg-egyeztünk, hogy december 1-jén és 10-én lesz előadásom. Megyek be 1-jén, és a szemembe mondják, nem én vagyok kitűzve. Nekem az a sorsom, hogy színész vagyok, nekem készenlétben kell mindig állnom, és bácsalmási föllépésért mondtam már le salzburgit is. Sokszor kértük, párttaggyűléseken is, legalább két hónappal előre tudhassuk, mikor vagyunk soron, és ehhez tud-jam igazítani én is pesti föllépéseimet, lemezfelvételeimet, és külföldi szerepléseimet, de ha megegyezünk valamiben, és három nap múlva kiderül, hogy nincs rám szükség, akkor nekem más lehetőségem nem marad, el kell mennem. Most bogarászom elő a naptárakból, hogy hét évvel ezelőtt 58 előadásom volt itthon, tavaly már csak tizenöt, fele ennek is tájban. És sorozatban jelentéktelen szerepeket! Elmegyek külföldre, világnagyságok társaságában főszerepet énekelhetek, hazajövök, és legyek az epizodista?

— Tehát?

— Most is azt mondom, belső szervezetenlenségről lehet csak szó, de nem engedhetem meg magamnak, hogy legalább két hónappal előre ne tudjam, mit csinállok majd. Előadásaim 1990-ig el vannak osztva, itthon és külföldön, és saját városomban három nap múlva kiderülhet, hogy nincsen rám szükség? Mondtam, büszke voltam rá mindig, hogy szegedi vagyok, de most már nem annyira. Azért is elmegyek, hátha egyszer hiányzik Szeged.

— Kollégám szkeptikus, azt mondja, te se jössz ide vissza, Jóska. Aki innen elmegy, nem jön vissza.

— Nem akarok én mást, csak vekker szeretnék lenni. Remélem, egyszer meghallják majd, akinek meghallaniuk kell. Megint mondom, nem méregeből, de keserűséggel megyek el innen. A mi szakmánkban mindenki tudja, képességeinek a dupláját nyújthatja, aki érezheti, hogy fontos. Nekem, sajnos, azt kell éreznem, ötdik kerék vagyok a szekérben. Csak zotyogtam benne. Ebben az országban mindenhol otthon vagyok, Pestre vendégként szívesen megyek, de állandóra nem mennék, elmenet hát Győrbe. Fáj, hogy el kellett mennem.

Horváth Dezső

Új film

Színész, szinkronizált amerikai film. Írta: Terence Hofferman. Fényképezte: Victor Sarin. Zene: Simon Michael Martin. Rendezte: Donald Shebib. Főbb szereplők: Margot Kidder, Annie Potts, Robert Carradine, Winston Reikert.

Jó néhány éve vala egy sláger, amelynek címe azonos a filmével. (Bonnie Tyler énekelte.) Noha kevés riasztóbb dolog létezik a nyomdafesték világában, mint már elénekelte dalszövegeket írásban dokumentálni, ez egyszer, fél sor erejéig tegyük kivételt, mindjárt elárulom, miért. A szóbanforgó régi sláger ugyanis magyarul olyatánképpen kezdődik, hogy „ez szív-fájdalom, semmi más, csak szív-fájdalom.” Hát bizony éppen ez az. Mert ha valami csak szív-fájdalom,

Szív-fájdalom

még azt mondhatom, egyefene. Csak hogy itt ennél sokkal, de sokkal rosszabb a helyzet.

A film angol eredeti címe többes számú: Szív-fájdalmak. S ez legalább annyit elárulni enged a mélyebb, tehát igazibb (és roppant lehangelő) lényegből, mint Bonnie Tyler slágerszövegének kezdete. Ez a másfél óra: szív-fájdalmak. Am csupán látszólag csak azok. Ami a leányanya és a beleváló, férfifaló, de lám-lám, ez egyszer nagy szerelembe esett alkalmi barátnő közös történetét a példátlan szívóssággal kitartó bugyutásgal túl belengi: a féltékeny, mélyen infantilis amerikai közizlés totális szolgálat. A melodramának, a bárgyúságnak, a közhelyekre építő érzélgősségnek, és a nálunk legfőképpen csak ha krónikus elmeegyensúlyban szenvedő tizenhárom évesekre hatni

tudó mesészövegnek páratlanul elege. Az ijesztő, nagyon farszós és vadul tengerentúli, hamis, hiteltelen és az elemi pszichológiai realitásnak fittyet hányó „ábrázolásmód”. Az elképesztően nagy színészi felkészültséggel, teljességgel hivatásos, tökéletes szakmai eszközrendszerrel eljárított papírmásé-figurák. Az öskövület-számba menő, az eredetiség pusztá eshetőségeire is csak legyintő cselekményszálak és fordulatok. Satöbbi, satöbbi.

A szív-fájdalom persze, főleg ha igaz és így emberi (lenne), tényleg semmi más, csak szív-fájdalom. Mint most is. Nem is annyira az amerikai közönségizlés, hanem sokkal inkább a hatást ahhoz kitartóan igazítani igyekvő, gyanús erőfeszítések miatt. Erről beszél nem énekel senki.

Domonkos László

A földtörvényről és a honvédelmi kötelezettségről a Házi Jogtanácsadóban

Az új földtörvényt ismer-tető írás második, befejező részében egyebek között a illetményföldről, a háztáji gazdaságokról, a földhaszon-bérletről esik szó a Házi Jogtanácsadó már kapható decemberi számában. Az Igaz-ságügyi Minisztérium, MEM és a TOT közreműkö-désével készült ismertető foglalkozik a kártalanítási szabályokkal, a földcsere és a földrendezés új szabályai-val, valamint a földvédelem-mel.

Az összeállításból megtud-ható például, hogy mi az il-letményföld, ki jogosult használatára, és ki köteles megművelésére, mi a háztá-ji gazdálkodás korlátja és mértéke, valamint hogyan jön létre mezőgazdasági ha-sonbérlet-szerződés. Megis-

merhetik az érdeklődők a föld újrahaznosításának a lényegét, a meliorációs ter-vel, a földvédelmi járulékok összegét, a földügyekben el-járó hatóságokat, szerveket és a folyamatban levő föld-ügyi eljárásokra vonatkozó egyes átmeneti rendelkezé-seket.

A jogtanácsadó másik ki-emelt témája a honvédelmi kötelezettség. Az ismertető az alapfogalmak tisztázása után részletesen foglalkozik a hadkötelezettséggel, a so-rozással, a szolgálathaszná-lás lehetőségeivel, a különböző kedvezményekkel. Megtud-ható, hogy ki fizet honvédel-mi hozzájárulást, mekkora a mértéke, s ki mentesül a fi-mentesítés alól. Szó esik az előfor-jón létre mezőgazdasági ha-sonbérlet-szerződésről, a föld-ügyi eljárásokra vonatkozó egyes átmeneti rendelkezé-sekről, a büntetésekről, (MTI)

Könnyűlpari középvállalat felvezs gyakorlattal rendelkező

programozó matematikust

„Commodore 486/12” jellegre a Sajtóházba.